

דבינו השתוקק ליצירת המופת הזו

יצירת המופת שרבינו השתוקק אליה!

אייר תשפ"א

בחסד ה' עלינו, זכינו בשנים האחרונות במכון 'נחלת צבי' להוציא לאור עולם ספר יקר ונפלא עד למאד, שבהחלט ניתן לומר כי עליו קרא רבינו ואמר כי "הוא משתוקק שיתקרב אליו איש למדן ובעל לשון נפלא, ואז היה יכול לבאר כתבי האר"י זכרונו לברכה עד שאפילו נערים יודע ספר היו יכולין ללמד ולהבין כל כתבי האר"י זכרונו לברכה" (חיי מוהר"ן שס"ג) ספר זה, נקרא שמו בישראל "איש תבונה ידלנה" - והוא יצירת מופת נדירה ומיוחדת אשר טרם נראה כמוה בעולם, ומתייחדת בכך שהיא מנגישה ומפשטת את מושגי הקבלה, בפשטות נפלאה ובשפה השווה לכל נפש, "עד שאפילו נערים יודע ספר... יכולין ללמד ולהבין".

הדרך הראשון של הספר התקבל ב"ה בתשואות חן ונמכר למאות ולאלפים, כאשר הוא סולל לפנייהם דרך בהירה ופוחת בפניהם צוהר והארה, להבין ולהשכיל במושגי היסוד של תורת הקבלה הגבוהים והנשגבים - ומבאר בפשטות נפלאה את כל סדר השתלשלות העולמות, מאור אין סוף עד עולמנו אנו, עולם העשייה, והיאך ה"איש תבונה", הלוא הוא הצדיק יסוד עולם, דולה ומגלה לנו עצות עמוקות למעשה הטמונות בתוככי סודות התורה.

ועתה, לאחר עמל ויגיעה מרובים, זוכים אנו לעמוד בשלבי העריכה הסופיים של הכרך השני, אשר כקודמו - אף הוא פותח שערי בהירות והארה להבין את עומק המושגים הנעלים "לבושים וצמצומים".

והנה, כל אשר יד ורגל לו בתורת רבינו הק' ובספרו הגדול ליקוטי מוהר"ן, יודע ומבין עד כמה נחוץ הוא קיומו של זה הספר - המיוסד כל כולו על תורות רבינו הק' וההקדמות העולות מספריו הק' ומספרי תלמידיו - ובוודאי מעלה זה הספר נחת רוח ושעשועים שאין כדוגמתם, באשר כבר גילה לנו כי על ספר זה ושכמותו התגעגע והשתוקק.

בהזדמנות זו, בה ניתנת בפניכם הצצה אל יצירת המופת, פונים אנו אליכם, כלל אנשי שלומינו היקרים, בקריאה של חיבה והתעוררות: טלו נא לעצמם זכות ונחלת נצח בהדפסת זה הספר, המקיים הלכה למעשה את רצון רבינו. ספר אשר בוודאי ייכלל בין ספרי היסוד דחסידי ברסלב. וקחו לעצמכם חלק של אמת בהפצת תורת רבינו הק' לדורי דורות, לטוב לכם ולבני ביתכם בזה ובבא.

“

מוהר"ן מספר על ההשתוקקות של רבינו:

"שִׁמְעֵתִי בְּשִׁמוֹ שֶׁאָמַר בְּיָמֵים הַקּוֹדְמִים
קִדְּם שְׁנַתְקַרְבְּתִי אֵלָיו שֶׁהוּא מִשְׁתוֹקֵק
שִׁיתְקַרֵב אֵלָיו אִישׁ לְמַדָּן וְבַעַל לְשׁוֹן
נִפְלֵא וְאִזְ הָיָה יָכוֹל לְבַאֵר כְּתָבֵי הָאֶר"י
זְכוֹרוֹנוֹ לְבִרְכָה עַד שֶׁאֲפִילוֹ נְעָרִים יוֹדְעִים
סֵפֶר הַיּוֹ יְכוֹלִין לְלַמֵּד וְלִהְבִּין כָּל כְּתָבֵי
הָאֶר"י זְכוֹרוֹנוֹ לְבִרְכָה"

(חיי מוהר"ן שס"ג)

”

אשר אינם מוזכרים כלל בתוך התורה כי אם בדרך רמז וסוד. וכל כתבי האר"י ז"ל ומאמרי הזוהר הקדוש ותיקונים וכל דרכי הקבלה הקדושה, כולם כאחד כלולים בדברי הספר הקדוש הזה. וכל תורה ותורה מדברת מכוונות מיוחדות מאיזה מצווה, ומשער מיוחד מזה'עין חיים', בדרך נפלא ונורא מאד. כאשר עינינו ראו ולא זר, אשר פתח עינינו והראה לנו לפעמים כטפה מן הים מעוצם כוונתו.

וראה גם בחיי מוהר"ן, חלק מעלת תורתו וספריו הקדושים, סימן שס"ב: אמר שרצה לעשות פירוש על העין חיים, אך פירוש פשוט אינו נצרך, רק צריכין לומר תורה שיהיה פירוש על העין חיים, אך פירוש פשוט אינו נצרך, רק צריכין לומר תורה שיהיו פירוש, וכבר אמרתי כמה תורות השייכים לעין חיים.

כמו כן, כל המעיין בספר ליקוטי הלכות, ראה שמוהרנ"ט מביא ומפרש את דברי האר"י כמעט בכל הלכה. ואם כן, אחר כל לומדי ספרי רבינו כבר עוסקים בענינים האלו, נחוץ להם שיבינו לפחות את פשט הדברים בצורה נכונה על פי המקורות, במקום לבדות מליבם פירושים חדשים שאין להם בסיס.

וראה מה שכבר כתבתי בענין הזה בשנת תשמ"א בתוך מכתבי למערכת חוברת 'מבועי הנחל':

כאן המקום להעיר שמצוי מאוד שהמתחילים לעיין בספרי רבינו ז"ל אינם רגילים בלשונות ספרי קבלה הקדמונים ואינם מכירים היכן רבינו תופס לשון האר"י הק' או הרמ"ק כו' או אפילו לשון הזוה"ק ותיקונים, והיכן מתחיל רבינו ז"ל לבנות חידושו הנפלאים, וגם עלולים לקלקל פשט הענין ע"י זה. ובכן, רצוי מאד שמי שאינו רגיל בלשונות אלו, יעשה לו רב וילמוד ממי שיוכל להסביר לו כל זה. ואם כי בודאי ספרי רבינו הם שוים לכל נפש, וכל אחד יכול למצוא בהם חידושים ועצות למעשה כל אחד לפי ערכו, מ"מ כל אחד צריך לדעת מהו "ערכו" ועד היכן הוא יכול להבין לפי הכנותיו. וכן בהרבה מקומות, זה כל עסקו של הרב מטשעהרין ז"ל בספר הפרפראות – להראות היכן דברי רבינו בנויים על דברי האר"י ז"ל.

האם הספר מתאים גם לצעירי הצאן?

צריכים לחלק בין פנים הספר לבין ההערות הנדפסים למטה. כי בתוך ההערות נמצאים הרבה עיונים בפרטים וריבוי מקורות שמיועדים בעיקר לאלו שיש להם כבר הכירות בחכמת הקבלת, ודברים האלו באמת לא מתאימים לאלו שדברי האר"י ושאר מקובלים נפתחים לפנייהם בפעם הראשונה. לעומת זאת, בפנים הספר ימצאו הרבה ענינים יסודיים שבלעדיהם לא יצליחו להבין הפשט הפשוט בספרי חסידות, ובפרט בספרי ברסלב. אבל

למי הספר מיועד?

התשובה לשאלה הזאת נעוצה בהבנת מהות הספר ומטרתו, וכאשר כתבתי בהקדמת הכרך הראשון, אין זה ספר קבלה אלא ספר חסידות, והוא מיועד להסביר את דברי רבינו ומוהרנ"ת (ובמדת מה גם שאר גדולי החסידות) כאשר הם משתמשים או מרמזים לדברי הזוהר והמקובלים, ובפרט לדברי האר"י הק'.

הכל נלקט ממקורות נאמנים, ומסודר באופן שעיקרי הדברים יובנו גם למתחילים בחכמה הנסתר. אבל נמצאים בו גם עיונים בפרטים רבים, ובירור מקורות, שגם מתקדמים בלימוד חכמה זו ימצאו בו תועלת בעזה"י. אלו הלומדים גם יכולים למצוא ענין מעצם אסיפת החומר וממקורות שונים בנושאים שבדרך כלל אינם נלמדים הרבה, כמו ענין הסתרת פנים והארת פנים, וענין מאמר סתום, וכן כל עניני לבושי האדם בגשמיות וברוחיות, בעולם הזה ובעולם הבא, וכל עניני חשמל ונוגה, שכל אלו הענינים מתבארים בכרך הזה.

מי אמר שרבינו רצה שיעסקו בתורת הקבלה?

באמת, כל מי שלומד את ספרי רבינו ומוהרנ"ת הרי הוא כבר עוסק בתורת הקבלה, וספריהם מלאים עם הפניות לזוהר וכתבי האר"י, וכל דבריהם היא בלשון המקובלים. ראה מה שכתב מוהרנ"ת בהקדמה לליקוטי מוהר"ן:

"כי באמת כל דברי הספר הנורא הזה הם השגות עליונות גבוהות ועמוקות מאד מאד עד אין סוף ואין תכלית, ונעלם ונסתר, ונתלבש בהם דברים גבוהים ועליונים מאד

מכל מקום, הצעירים צריכים לדעת שאם גם בפנים ימצאו מושגים שדורשים ידיעות שהם עדיין לא רכשו, שהם יכולים לדלג על הדברים האלו לעת עתה, וכאשר הארכת בהקדמת הכרך הזה השני, שזוהי דרכה של תורה גם בלימוד ש"ס ופוסקים, שבתחילת הלימוד התלמיד נפגש בדברים שאינם מובנים לו עד שירבה ללמוד גם במקומות אחרים, ואחר כך כאשר הוא כבר מצויד עם ידיעות חדשות, וחוזר על לימודו הראשון, אז הכל יבוא על מקומו בשלום. אבל גם מומלץ במיוחד לצעירים האלו שיעיינו בפתיחה שבראש הכרך הראשון, שעוסק בהרחקת ההגשמה בהענינים הנדונים בספרי קבלה.

מה מטרתו של הספר?

המטרה הוא שיובנו דברי רבינו ומוהרנ"ת בעניני קבלה, ולשונות הקבלה שהם משתמשים בהם, לעל נכון. זה נעשה על ידי ביאור הענינים האלו על פי המקורות בספרי הזוהר הקדוש וגדולי המקובלים. וכן, בשביל אלו שהם כבר רגילים ובקיאים בלשונות כאלו, על ידי שהם יראו איך רבינו ומוהרנ"ת מייחסים לענינים האלו, ומוסיפים הבנה חדשה בהם על ידי השגותיהם וחידושיהם שהם מגלים. וכבר כתב הרה"ח הרב אברהם יצחק הלוי כרמל זצ"ל, בהסכמתו לכרך הראשון:

המיוחד בספר זה שערכם המחבר מערכה מול מערכה, קדשי קדשים אצל קודש הקדשים, לראות עין בעין איך כל המתבאר בחכמת האמת, שורש הוא להנהגת השי"ת וגילוי אלוקותו ומלכותו לארץ ולדרים עליה ברחמים גדולים, שעל ידי זה 'יראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר' ע"י הצדיקים האמתיים... שהורידו לעולם העשיה את האור הגנוז שיתגלה לעתיד.

תוכן הענינים

- הקדמה לכרך השני.....ג
- פרק ראשון: צמצומים ולבושים.....לז
- פרק שני: הסתר פנים.....צט
- פרק שלישי: רגלי הקדושה.....קעה
- פרק רביעי: 'מאמר סתום' ובקשת 'איה'.....ריא
- פרק חמישי: הקדושה המסתתרת בעבירות.....שז
- פרק שישי: חשמל.....שמז
- פרק שביעי: לבושי האדם.....תקה

המקורות הם מפוזרים במקומות שונים, שלא כמו הכרך הראשון שהנושאים שבו הלכו בסדר ההשתלשלות. ולקטנו מ'עץ חיים' ומשאר הספרים, פחות או יותר לפי הסדר שהם מופיעים במקור. לעומת זאת, בכרך הזה נושא הלבושים ושאר העניינים המתסעפים מפוזרים במשך כל מרחב המקורות, בין בספרי ברסלב ובין בספרי קבלה. כמוכן, גם זה הכביד עלי את מלאכת החיפוש והעריכה של הדברים, מה שגרם עוד לאריכות הזמן בהכנת הספר.

ועוד, שבמשך זמן עריכת הכרך עברו עלי פגעי הזמן, ביניהם 'חליים רעים ונאמנים'. אך בסוף, בחסדי השם יתברך, עברתי על הכל, ונוכל היום לכרך על המוגמה.

הבהרה בעניין למי מיועד הספר

עם הופעת הכרך הראשון, רבים שאלו אותי למי מיועד הספר הזה. חלק מן המתקדמים בלימוד חכמת הקבלה אמרו שנראה שאין זה אלא ספר עבור מתחילים, וממילא למי שכבר עוסק שנים בענייני סודות התורה אין להם צורך בו. ולהיפוך, היו כמה שאמרו שמאחר שהם עדיין לא הגיעו ללימוד הקבלה, ממילא בינתיים אין להם צורך בספר כזה העוסק ברזי חכמת האמת.

אבל באמת אלו וגם אלו לא הבינו את מטרת הספר.

כבר כתבתי בהקדמה לכרך הראשון ש"ספר זה יכול להועיל לאותם אלו שכבר זכו להקיף את הקשת הרחבה של תורת ברסלב, אבל אינם מכירים את ענייני הקבלה הנידונים בספרי רבינו ומוהרנ"ת. כמו כן, הספר יכול להועיל גם לאלו שכבר טעמו מעץ החיים – תורת האר"י הקדוש – אלא שהם רוצים לרדת איך הדברים העמוקים האלו מתפרשים בחסידות ברסלב, ואיך ליישם את הדברים בעבודת ה' של כל אחד. זאת ועוד, גם מי שלא זכה עדיין לגשת אל הקודש – הן בחכמת הקבלה הן בתורת רבינו – אבל רב חשקו להדבק בפנימיות התורה, יוכל לדלות מספר זה מעט מעומק הדברים שגילה רבינו מוהר"ן מברסלב. וגם, לרבות מי שזכה שזה וזה בידו, בכל זאת גם עבורו אין בית מדרש בלא חידוש^א ולכן תקוותנו שגם הוא יוכל למצוא עניינים חדשים שנתגלו בעזרת^א מתוך חיבורנו הזה".

א. אין הכוונה שבאמי בחיבור הזה לחדש חידושים, אלא שעצם סידור הדברים, עם המקורות בספרי הקבלה יחד עם דברי רבינו ותלמידיו, יביא אור חדש לדברי הצדיקים וממילא יתחדשו חידושים לעיני הלומדים.

הקדמה לכרך השני

עם סיום כרך זה השני של סדרת 'איש תבונה ידלנה', ראשית דבר עלי להודות להשם יתברך על שנתקבל הכרך הראשון של הספר בברכה בקרב קהל יראים, ואף כבר נדפס פעמיים (והוכנסו קצת תיקונים בהדפסה השניה), עוד לפני הוצאת הכרך השני הזה. הרבה מן הלומדים העידו בפני שהיתה להם תועלת רבה מלימוד הספר, ואמרו שמצפים להופעת הכרך השני. ועתה בעזרת השי"ת זכינו לכרך השני הכולל בתוכו הרבה עניינים חדשים.

מספירות ללבושים – תוכן הכרך הזה

אולם אני חייב התנצלות כפולה לפני הקוראים. קודם כל, כי בכמה מקומות בכרך הראשון הבטחתי שבכרך השני הזה נמשיך בסדר ההשתלשלות, ויתבארו הרבה ענייני הספירות והפרצופים שמובאים בספרי הקבלה ובספרי חסידות, וכאשר סוף סוף מופיע הכרך השני, והנה כולו עוסק בענייני לבושים.

באמת, עוד טרם נסתיימה עריכת הכרך הראשון, כבר התחלתי בהכנת ביאורים לעניינים שהיו אמורים להיות כלולים בכרך השני: עולמות, ספירות, ופרצופים. אבל אחרי שעברתי על הדברים שאספתי, ראיתי ששום דבר מהעניינים האלה לא יובן עד שאקדים לבאר כללות ענייני הלבושים והצמצומים. שהרי כל עניינה של השתלשלות כל העולמות והמידות, הלא הוא עניין הלבשת וצמצום אור האין סוף ב"ה, עד שיהיה אפשר להאזר להיות מושג על ידי הבריות (כמבואר בפרק הראשון של הכרך הזה). על כן, פניתי להכין 'פרק אחד' בעניין הזה, כהקדמה לכל הכרך. רק כאשר התקדמתי בהכנת הפרק אספתי חומר רב, וראיתי שעניין הלבושים מסתעף לכמה עניינים חשובים, שכל אחד שווה פרק בפני עצמו, עד נאסף די חומר לכרך שלם בפני עצמו, וכך נולד הכרך אשר הוא לפנינו היום. ובעזרת השם ית', אחר זה נחזור לחכמיתינו עם ביאור שאר ענייני סדר השתלשלות ועוד.

ואני חייב עוד להתנצל על איחור הוצאת הכרך הזה. אך מלבד שינוי הנושאים כנ"ל, עוד, התעכבה העריכה מסיבות שונות. הן מאחר שנושאי הכרך הם עמוקים ומסובכים,

לעניין. רק יראה להבין הדבר בפשיטות במקומו. ואם לפעמים אינו יכול להבין דבר אחד. אל יעמוד הרבה שם ויניח אותו העניין וילמוד יותר להלן. ועל פי הרוב ידע אחר כך ממילא מה שלא היה מבין בתחילה כשילמוד בסדר בזריות להלן יותר... ולא יבלבל דעתו בתחילת לימודו שירצה להבין תיכף, ומחמת זה יקשה לו הרבה תיכף ולא יבין כלל. רק יבנים מוחו בהלימוד, ויאמר בסדר בזריות וממילא יבין. ואם לא יבין תיכף יבין אחר כך. ואם ישאר איזה דברים שאף על פי כן לא יוכל לעמוד על כוונתו. מה בכך... כי על ידי ריבוי הלמוד שילמוד במהירות ויזכה ללמוד הרבה. על ידי זה יזכה לעבור כמה פעמים אלו הספרים שלומד, לנמרים ולחזור להתחיל ולנמרים פעם אחר פעם. ועל ידי זה ממילא יבין בפעם השני והשלישי כל מה שלא היה מבין בתחלה. כל מה שאפשר להבין ולעמוד על דבריהם. ודיבר הרבה מאוד בעניין זה. ואי אפשר לבאר דברים אלו בכתב היטב. אבל באמת הוא דרך עצה טובה מאוד בענין הלמוד. כי על ידי זה יכולים לזכות ללמוד הרבה מאוד. לנמור כמה וכמה ספרים. וגם יזכה להבין הרברים יותר מאשר היה לומד בדקדוק גדול. כי זה מבלבל מאוד מן הלמוד... גם לא היה מצוה לחזור תיכף על לימודו. רק רצונו תמיד היה ללמוד הספר או הפוסק שלומד בסדר מראשו לסופו בזריות. ואחר כך יתחיל פעם שני וינמור אותו כולו. וכן פעם אחר פעם."

עוד בעניין מטרת הספר

גם כתבתי בכרך הראשון שם ש"הספר הזה הוא ספר חסידות, ואינו ספר קבלה, אף אינו ספר פתיחה לחכמת הקבלה". אבל אף שהוא ספר חסידות, מכל מקום אינו פירוש על ליקוטי מוהר"ן. (ומכאן תשובה למה שאחד מחשובי וותיקי חסידי ברסלב העיר לי שפירוש על ליקוטי מוהר"ן היה צריך להתחיל עם דברי רבינו, ורק אחר כך להביא פירוש לדבריו מתוך ספרי הקבלה או שאר מקורות, ולכאורה אני עשיתי להיפוך. אבל התשובה היא שאין זה פירוש לליקוטי מוהר"ן, אלא הקדמות שעל ידיהן דברי רבינו יהיו מובנים מאליהם). לא באתי לחדש פירושים לדברי רבינו ושאר גדולי החסידות, אלא להציע הקדמות הנצרכות להבנת דבריהם, ולהצביע על דוגמאות שיובנו על ידי ההקדמות האלו.

היינו שכדי להבין דברי איזה ספר שיהיה, חייבים להבין את השפה שבה המחבר משתמש. וכל מחברי ספרי חסידות בכלל, וכפרט כל דברי רבינו, משתמשים בשפה של

לכן, מצד אחד ניסיתי להביא כל הנצרך כדי להבין את המושגים שאנו מעיינים בהם, אפילו למי שפוגש אותם לפעם הראשונה, ומאידך, לא לפשט יותר מדי עניינים מורכבים, וכמדומה לי שמלכוד מה שהמתקדמים בלימוד חכמת הקבלה ימצאו תועלת בהצמדת דברי חסידות על יד המקורות בספרי הקבלה, גם יהיה להם עניין כמה שאספנו את דברי המקובלים בכל נושא ונושא ביחד.

אבל מעבר לזה, בגלל הפיזור של המקורות, היה הכרח שיוזכרו בתוך הדברים גם מושגים חדשים שטרם הוסברו על ידינו. ואם בכרך הראשון, לפעמים הערתי על כמה עניינים שיבוארו אי"ה בכרכים הבאים, אילו הייתי נוהג כן גם בכרך הזה בכל המקומות שהוזכר עניין חדש, היה זה עלול לאכזב את המתחילים בחכמה הזו, שיפגשו בהרבה מושגים חדשים שלא יצליחו להבין בהם כלום.

אבל באמת, כך היא דרכה של תורה, גם בלימוד הנגלה. כי באמת "כל התורה עניין אחד", כלשון חכמים בתוספתא (סנהדרין פ"ז ה"ה [בדפוס ווילנא]). והכל מקושר זה בזה. למשל, מי שניגש ללמוד הלכות איסור והיתר ביורה דעה (היינו מליחה, בשר בחלב, תערובות), אם יתחיל בהלכות מליחה יראה שאינו מבין הרבה עניינים כיון שעדיין לא למד הכללים שבתערובות. אבל אם יתחיל מתערובות יחסרו לו כמה דברים שנתבארו דווקא בהל' מליחה או בשר בחלב, וכן הדבר גם בהרבה סוגיות בלימוד הש"ס, ובפרט בלימוד התוספות, אם עדיין לא למד סוגיות אחרות המובאים בסוגיא שהוא עומד בו, הוא לא יבין העניין לבוריו. הפתרון הוא ללמוד את הכל עד כמה שהוא יכול להבין, ואחר כך לחזור שוב על הכל, וכדרך שמבאר רבינו בשיחות הר"ן (סימן ע"ד):

וסיפר עמנו הרבה בענין זה שטוב ללמוד במהירות ולבלי לדקדק הרבה בלימודו. רק ללמוד בפשיטות בזריות. ולבלי לבלבל דעתו הרבה בשעת לימודו מעניין

ב. ובפרט בכתבי האר"י, כאשר כתב מוהר"ן בהקדמתו לליקוטי הלכות: "זה ברור וידוע לכל משכיל, שבכל המקומות שנמצא בספרים קדושים וביאורים באריכות גדול, הן בגמרא פירוש תוספות, הן בספרי קבלה ופרד"ס, כמו בספרי הש"ך על החושן משפט, או בספרי שאלות ותשובות בדרך ארוכה מאוד, או בספרי האר"י ז"ל, שכל דרוש ודרוש מתרחב והולך מאוד. ועל פי רוב הדרוש שבסוף מקושר מאוד להדרוש שלפני כמה וכמה דפי. ומי שבקי היטב בכתבי האר"י ז"ל, מבין שכמעט כל הספר עץ חיים ופרי עץ חיים הם דרוש אחד גדול. כמו כן בכל מקומות הבאים בארוכה כאלה, חלילה להמעיין להתבהל ולפתח איך אפשר לתפוס במה ושכל דרוש ארוך מאוד כזה, כי על זה נאמר (משלי יז, כד) 'ועיני כסיל בקצה הארץ', כמו שפרש רש"י שם, עיין שם. אבל החכם אומר 'היום אלמד מעט ומחר מעט וכו'', כמבואר שם בפירוש רש"י, עיין שם.

דברים נפוחים ועליונים מאוד, אשר אינם מוזכרים כלל בתוך התורה כי אם בדרך רמז וסוד. וכל כתבי האר"י ז"ל ומאמרי הזוהר הקדוש ותקונים וכל הרכי הקבלה הקדושה, כולם כאחד כלולים בדברי הספר הקדוש הזה. וכל תורה ותורה מדברת מכוונות מיוחדות סאיזה מצוה ומשער מיוחד מה'עץ חיים' בדרך נפלא ונורא מאוד.

יפה הגדיר זאת ידידי הרה"ח רב אברהם יצחק הלוי כרמל זצ"ל, בהסכמתו שכתב לכרך הראשון: "המיוחד בספר זה שערכם המתבר מערכה מול מערכה, קדשי קדשים אצל קודש הקדשים, לראות עין בעין איך כל המתבאר בחכמת האמת, שורש הוא להנהגת השי"ת וגילוי אלוקותו ומלכותו לארץ ולדרים עליה ברחמים גדולים, שעל ידי זה יראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר' ע"י הצדיקים האמתיים...".

מקבלה לחסידות

תלמיד חכם חשוב שאלני, "מה חידש רבינו שלא גילה כבר האר"י? ולמה לנו להתעניין בכלל בדברי רבינו, שידוע שהרבה גדולים חלקו עליו, בזמן שיש לנו דברי האר"י שמקובלים על כל כלל ישראל?" וגם שאל אם אוכל להציע דוגמא מגילוי של רבינו שלא היה ידוע מקודם.

בשעת מעשה נבהלתי קצת מהשאלה, ונסתתמו טענותי, והכטחתי לו שאעיין בדבר ואתן לו תשובה מסודרת בהודמנות אחרת. אולם ההודמנות לא הגיעה, ולכן עתה אציע את הדברים עבורו ועבור אחרים כמוהו. ובזה יובהר יותר גם מה שניסינו לבאר בהקדמה לכרך הראשון של ספרנו זה על ההבדל בין קבלה לתורת החסידות בכלל החסידות בדסלב בפרט.

מקודם, צריכים להבין מה היה חידושו ומעלתו המיוחדת של האר"י הקדוש על כל המקובלים שקדמו לו. הרי אפילו לפני התגלות הזוהר הקדוש היו לנו ספריהם של הראשונים, מארצות ספרד ואשכנז, וגם ספרי קדמונים שמאו התגלות הזוהר, ומעל הכל, דברי הרמ"ק שליקט את כל מה שכתבו המקובלים שקדמו לו, ובירר סולת נקיה היוצא מדבריהם, בין בספרו הגדול, 'פרדס רמונים', בין בפירושו על הזוהר 'אור יקר' (שנדפס רק בדורנו, אך העתקות ממנה היו נפוצות לרוב), ובין בשאר ספריו.

אכן החידוש הגדול היה, כי או בא האר"י, וגם הוא פירש דברי הזוהר, ובפרט דברי האידרות וספרא דצניעותא. אך הביאורים שלו היו הרבה יותר מפורטות מהביאורים של קודמיו. שהמקובלים הראשונים פירשו את הדברים בדרך כללי, והוא פירש כל פרט קטן, עד שלא נשאר שום ספיקות בכל דברי הרשב"י. ויתרה מזאת, על ידי ההקדמות

קבלה. לכן, לצורך המתחילים באתי להציע לפניהם את עיקרי המושגים שהם צריכים להכיר כדי להבין את הפשט בספרי חסידות, ולצורך המתקדמים, באתי להזכיר במה מדובר, לפרטיו, כאשר מוצאים רמז לדברי ספרי הקבלה, ובכך יבינו קצת בכוננת רבינו ושאר גדולי החסידות. וכבר היו כמה מלומדי הכרך הראשון שאמרו לי שעל ידי הספר הזה הבינו גדלותו של מוהרנ"ת, וראו שדרושיו אינם סתם דעיונות כמו הרבה ספרי דרוש, אלא הכל מבוסס על יסודות חזקים מתוך הבנה עמוקה בספרי הקבלה. ואפילו בדברי רבינו, אפילו אלו שמכירים היטב את לשון וסגנון רבינו, וגם דגילים בלשונות הקבלה, לפעמים מתוך רוב עיונם בכלליות העניינים הנדונים בכל תורה של ספרו, לא שמים לב לכל הרמזים הרבים שהטמין רבינו בכל פרט ופרט, כי לא הכירו שהוא מרמז לעניינים המפורשים בספרי קבלה, ובפרט בתורות שכתב רבינו כעצמו המכונים 'לשון רבינו', שבהם הלשון מקוצר ומתומצת ביותר, ואין מילה יתירה, אך הכל מרומז בקיצור נפלא.

וכלשון מוהרנ"ת בהקדמתו לליקוטי מוהר"ן:

כי כך דרך הספר הזה, שכותב על פי רוב כמה פעמים חיבת 'כ"י' וכיוצא על דבר אחד, ומחמת זה נדמה שהוא מעם וראיה אחת, ובאמת הוא כמה וכמה טעמים, וכל אחד קשור בחיבורו, על כן או אפשר לחלקם. כי הם טעמים וראיות רבות בדרך נפלא מאוד. וכל אחד נעוץ וקשור בחיבורו... והנה לפי גודל העמקות של כל דיבור ודיבור, היה מהראוי לכתוב בכל פעם 'דוק' או 'זהבן' ו'עין היטב'. וכיוצא באלו הלשונות המורים למעיין שישים עין עיונו שם להבין היטב. אך ראה ראיתי כי אם כן יהיה ההכרח לכתוב כמעט אצל כל דיבור ודיבור לשונות באלו, לפי עצם ערבת מחיקת השכל והעמקות שיש בכל ענין, וכמעט בכל דיבור. ועל פי רוב יש עמקות גדול מאוד בדבריו אשר לא יספיק שום לשון מאלו הלשונות... כי באמת כל דברי הספר הגורא הזה הם השגות עליונות נבואות ועמקות מאוד מאוד עד אין סוף ואין תכלית. ונעלם ונסתר ונתלבש בהם

ג. וראה מה שכתבתי עוד בשנת תשמ"א בתוך מכתבי למערכת חוברת 'מבועי הנחל': "כאן המקום להעיר שמצוי מאוד שהמתחילים לעיין בספרי רבינו ז"ל אינם דגילים בלשונות ספרי קבלה הקדמונים ואינם מכירים היכן רבינו תופס לשון האר"י הק' או הרמ"ק כו' או אפילו לשון הזוהר"ק ותקונים, והיכן מתחיל רבינו ז"ל לבנות חידושי הנפלאים, וגם עלולים לקלקל פשט הענין ע"י זה. ובכן, רצוי מאד שמי שאינו רגיל בלשונות אלו, יעשה לו רב וילמוד ממנו שיוכל להסביר לו כל זה. ואם כי בודאי ספרי רבינו הם שויים לכל נפש, וכל אחד יכול למצא בהם חידושים ועצות למעשה כל אחד לפי ערכו, מ"מ על אחד צריך לדעת מהו "ערכו" ועד היכן הוא יכול להבין לפי הכנותו. וכן בהרבה מקומות, זה כל עסקו של הרב מטשעהרין ז"ל בספר הפרפראות - להראות היכן דברי רבינו בנויים על דברי האר"י ז"ל".

שהוא הצייע ושהוא הוציא מדברי רשב"י, נתבארו גם דברי חז"ל בשאר מקומות בזהר, במדרשים, ובגמרא, בהלכה ואגדה, וגם כוונות התפילות וקיום המצוות. עד שכל מי שלמד את דברים אמר כי הוא זה, אמת לאמיתו. ואחרי שכל החכמים שקדמו לו טרחו כל כך בהבנת הדברים ולא הצליחו כמו האר"י, ורק הוא היה זה שהגיע לביאורים בהירים כאלו, על כן היה ניכר לכל שכאן היה יותר מחכמה אנושית, אלא שהאר"י זכה להשגות בחכמה הקדושה הזאת ברוח הקודש ממש.

וכמו שכתב מהר"ח"ו בהקדמת שער ההקדמות, הנדפסת גם בראש ספר עץ חיים :

אמנם כל זה היה מעצמו. ע"י חסידותו ופרישותו אחרי התעסקו ימים ושנים רבים בספרים חדשים גם ישנים בחכמה הזאת, ועליהם הוסיף חסידות ופרישות וטהרה וקדושה. היא הביאתו לידי אליהו הנביא שהיה נגלה אליו תמיד ומדבר עמו פה אל פה ולמדו זאת החכמה, וכמו שאירע להראב"ד ז"ל כנ"ל בשם הרקאנטי¹ ואף אם פסקה נבואה, רוח הקדש ע"י אליהו ז"ל לא פסק. וכמו שהובא בפסוק נביאים, "על פסוק (שופטים ד. ד) "ודבורה אשה נביאה", "תנא דבי אליהו (ראה תנא דבי אליהו רבת, פרשה ט"ו) מעיד אני עלי שמים וארץ. הן איש או אשה וכו' אפילו עבד אפילו שפחה, הכל לפי מעשיו. מיד רוח הקדש שורה עליו". ועד"ז הזכירו ג"כ שם על פסוק (שמואל ב כג, א) ואלה דברי דוד האחרונים, "ע"ש. גם נזכר בהקדמת התקונים בכתיבת יד ז"ל ואנת אליהו עתיד לאתגלייא בסוף יומיא ואית מאן דעתיד לאתגלייא ליה אפין באפין. ואית מאן דעתיד לאתגלייא ליה בממדיו בעין השכל דליה וכו'. והנה מלבד החקירות והנסיונות והמופתים אשר ראינו

ד. שהרקאנטי כתב שרבי יצחק בן הראב"ד היה "שלישי לאליהו", ופירש רבי חיים ויטאל: "כי נגלה להראב"ד [ב'מצרף לחכמה' פרק י"ג: "לה"ר דוד אב ב"ד ז"ל"] ולמד לו חכמת הקבלה, והוא מסרה להראב"ד בנו, וגם נגלה לו, והוא מסרה לבנו הר' יצחק סגי נהור שלא ראה מעולם, וגם לו נגלה".

ה. ראה 'שערי הקדושה', חלק ג' שער ד': "כי הנה בפסוק (שופטים ד' ד') ודבורה אשה נביאה...". וב'דעת ותבונה' בפתיחה ראשונה, העתיק מההקדמה הזו: "וכמו שהובא ע"פ ודבורה אשה נביאה...". והמאמר הובא גם בילקוט שמעוני, רמז מ"ב.

ו. (בקצת דפוסים הוא פרק י'). לפנינו שם: "ודבורה אשה נביאה וגו'", וכי מה טיבה של דבורה שהיא שפטה את ישראל ומתנבאת עליהם, הלא פנחס בן אלעזר עומד. מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ, בין גוי ובין ישראל בין איש ובין אשה בין עבד בין שפחה, הכל לפי מעשה שעושה כך רוח הקודש שורה עליו".

ז. נראה שר"ל מה שכתוב בילקוט שמעוני, שמואל ב' רמז קס"ה: "ואלה דברי דוד האחרונים... אשרי אדם ששם עצמו כשור לעול וכחמור למשאוי ויושב והוגה בדברי תורה בכל יום תמיד, ומיד רוח הקדש שורה עליו שנאמר (ישעיהו לב, כ) 'אשריכם זורעי על כל מים'. כיצד קורא אדם תורה נביאים וכתובים ושונה הלכות ומדרש ומרבה בישיבה וממעט בסחורה ומיד רוח הקדש שורה עליו שנאמר (שמואל ב כג, ב) 'רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני'".

הרבי יניד לך טובה!

תקבל הקדשה בגודל **רבע עמוד**
להצלחת, ישועת, רפואת, הנצחת יקירך
ואת שני כרכי הספר **'איש תבונה ידלנה'**

בתרומה של
75 ₪ x 12

תקבל הקדשה בגודל **חצי עמוד**
להצלחת, ישועת, רפואת, הנצחת יקירך
ואת שני כרכי הספר **'איש תבונה ידלנה'**
וסט ליקוטי מוהר"ן - **'נעימות נצח'***

בתרומה של
150 ₪ x 12

תקבל הקדשה בגודל **עמוד שלם**
להצלחת, ישועת, רפואת, הנצחת יקירך
ובנוסף **הנצחה בשווי 1000 ₪**
בכרך האחרון של ליקוטי מוהר"ן **'נעימות נצח'**
ואת שני כרכי הספר **'איש תבונה ידלנה'** וסט ליקוטי מוהר"ן - **'נעימות נצח'***

בתרומה של
150 ₪ x 24

אל תפספס את ההזדמנות לעשות לרבינו נחת רוח!

מכון
נחלת
צבי

Breslov
Research
Institute

לתרומות והנצחות: 02-5824641

ניתן לתרום גם בעמדות **דריב** | בדוא"ל: support@breslov.co.il

צ'בי: +972-53-3458007 | רפאל: 050-8754234 | שמחה: 0527657262